

بخش دوم
قدم در راه

امام کاظم (ع) خدایا می دانم که بهترین توشه ی
مسافر کوی تو عزم و اراده ی است که با آن
خواستار توشده است.

درس هشتم
آهنگ سفر

سرنوشت ابدی بر اساس اعمال پس لازم است تا در این دنیا در مسیری قدم بگذاریم که
موفقیت حتمی و سرانجام و آخرت را آباد کند. هدف انسان رسیدن به قرب الهی پس
خداوند مسیر و هدف اصلی زندگی ماست و کسی که این نکته را دریابد در دنیا زندگی لذت
رسیدن به مقام قرب خداوند است برای رسیدن به چنین هدف بزرگ و برتری، لازم
است برنامه ریزی کنیم
برای آنکه در این برنامه ریزی موفق شویم، چه اقدامات و کارهایی باید انجام دهیم؟

تصمیم و عزم
برای حرکتعهد بستن
با خدا

مراقبت

محاسبه
و ارزیابی

تصمیم و عزم
برای حرکت
وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا
اصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ
مِنْ عَزْمِ الْاُمُوْر

محاسبه و ارزیابی:
حَاسِبُوْا اَنْفُسَكُمْ قَبْلَ اَنْ
تُحَاسِبُوْا بِمِاْمِر (ص)
زیرک ترین انسان
کیست؟

امام علی (ع) فرمود: کسی
که از خود و عمل خود
برای بعد از مرگ حساب
بکشد.
پرسیدند: چگونه؟
فرمود: چون صبح تا شب
به کار و زندگی پرداخت،
در شب به خود برگردد و
بگوید:

ای نفس! امروز روزی
بود که بر تو گذشت و
دیگر باز نمی گردد. خدا
در باره این روز از
تو خواهد پرسید که آن را
چگونه گذراندی و در آن
چه کردی؟ آیا به یاد او و
سپاس از او بودی؟ آیا گره
از کار فرو بسته مؤمنی
گشودی؟ آیا گرد غم از
چهره ای زدودی؟ آیا

مراقبت

گذشت ایام، آفاتی
در پی دارد و
موجب از هم
گسیختگی
تصمیمها و
کارها می شود

اقدامات برای
گام گذاشتن در
مسیر قرب
الهی

- ۱- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ
وَقَفَ عَلٰی عِيُوْبِهِ وَ
احاط بذنوبه و
استقال الذنوب و
اصلح العيوب
- ۲- ثمره المحاسبه
صلاح النفس
- ۳- مَنْ حَاسَبَ نَفْسَهُ
سَعَدَ

عهد بستن با خدا (تدبیر)
۱ و هرکس که نسبت به
عهدی که با خدا بسته وفا
کند، به زودی پاداش
عظیمی به او خواهد داد.
فتح، ۱۰
۲ کسانی که پیمان الهی و
سوگندهای خود را به بهای
ناچیزی می فروشند آنها
بهره ای در آخرت نخواهند
داشت؛ و خداوند با آنها
سخن نمی گوید و به آنان
در قیامت نمی نگرود آنها
را از گناه پاک نمی سازد
و عذاب دردناکی برای
آنهاست. آل عمران، ۷۷
۳ به پیمانی که با من بسته
اید وفا کنید تا من نیز به
پیمان شما وفا کنم.

رسول خدا برای
شما نیکوترین
اسوه است

پیامبر و اهل بیت
ایشان برترین
اسوه ها

وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده بسیار ضروری زیرا وجود این الگوها، اولاً به ما ثابت می کند که این راه موفقیت آمیز است ثانیاً می توان از تجربه آنان استفاده نمود و مانند آنان عمل کرد و از همه مهم تر اینکه می توان از آنان کمک گرفت و با دنباله روی از آنان سریع تر به هدف رسید.

چگونه می شود انسان های بزرگی را که حدود ۱۴۰۰ سال قبل زندگی کرده اند، اسوه قرار داد؟
پاسخ این است که اسوه بودن آن بزرگان مربوط به اموری که به طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می کنند، نیست. وسایل حمل و نقل، وسایل خانه، امکانات شهری، شکل و جنس پارچه ها و لبا سها از این قبیل اند. اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده اند. عدالت، گذشت، فداکاری، مهربانی، داشتن نظم و برنامه در زندگی و... از ارزش هایی است که همواره مورد احترام بشر بوده است و با گذشت زمان، حتی درک بهتری از آنها نیز به دست آمده است.

امام حسین از پدر گرامی خود نقل می کند که رسول خدا در منزل، اوقات خود را سه قسمت می کرد. قسمتی برای عبادت، قسمتی برای اهل خانه و قسمتی برای رسیدگی به کارهای شخصی. سپس آن قسمتی را که به خود اختصاص داده بود، میان خود و مردم تقسیم م یکرد و مردم را به حضور می پذیرفت و به کارهایشان رسیدگی می کرد. برنامه ریزی و تقسیم زمان، درس و الگویی همیشگی است که از این حدیث به دست می آید.

پیامبر یک انسان معصوم است؛ چگونه می توان ایشان را اسوه قرار داد و مثل او عمل کرد؟
پاسخ این است که ما او را اسوه کامل خود قرار می دهیم؛ چون می دانیم که هر کاری که انجام داده، درست بوده و مطابق دستور خداوند بوده است. اما اسوه قرار دادن ایشان به این معنا نیست که ما عین او باشیم و در همان حد عمل کنیم، بلکه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و خود را به راه و روش ایشان نزدیک تر کنیم. **امیرالمؤمنین درباره چگونگی پیروی از ایشان می فرماید:**
آگاه باش برای هر پیروی کننده ای، امام و پیشوایی است که باید از او تبعیت کند و از علم او کسب نور کند. هشیار باش، امام شما از دنیایش به دو لباس کهنه و از خوراکش به دو قرص نان کفایت کرده است. اما شما قطعاً توانایی این قناعت را ندارید؛ ولی با پرهیزکاری و کوشش در راه خدا و عفت و درستکاری مرا یاری کنید.

تست

۱۱۶- این سخن حضرت علی(ع) گذشت ایام، آفاتی در پی دارد و موجب از هم گسیختگی تصمیمها و کارها می شود مربوط به..... و نیکوترین اسوه از نظر قرآن کریم.....

۱- محاسبه و ارزیابی- رسول خدا(ص) ۲- محاسبه و ارزیابی- اهل بیت ۳- مراقبت- رسول خدا(ص) ۴- مراقبت- اهل بیت

تست

۱۱۷- پاسخ این که چگونه می شود انسان های بزرگی را که حدود ۱۴۰۰ سال قبل زندگی کرده اند، اسوه قرار داد؟ این است که.....

- ۱- اسوه بودن در اموری است که همواره برای بشر خوب و با ارزش بوده اند.
- ۲- اسوه بودن آن بزرگان مربوط به اموری که به طور طبیعی و با تحولات صنعتی تغییر می کنند
- ۳- وجود اسوه و الگوهایی که راه را با موفقیت طی کرده بسیار ضروری است.
- ۴- اسوه بدین معناست که در حد توان از ایشان پیروی کنیم و عین ایشان عمل کنیم.

تست

۱۱۸- قطعا نمی توان در قناعت از حضرت علی پیروی کرد اما می توان با ..... از ایشان پیروی کرد

- ۱- جهاد و پرهیزکاری و عفت و صداقت ۲- پرهیزکاری و کوشش در راه خدا و عفت و درستکاری
- ۳- تقوی و جهاد و صداقت و امانت ۴- پرهیزکاری و کوشش در راه خدا و عفت و صداقت

تست

۱۱۹- بعد از مراقبت..... است و زیرک ترین انسان از نظر حضرت علی کسی که.....

- ۱- محاسبه و ارزیابی- از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد.
- ۲- محاسبه و ارزیابی- فراوان به یاد مرگ است و خود را بهتر از دیگران برای آن آماده کرده است.
- ۳- عهد بستن با خدا- از خود و عمل خود برای بعد از مرگ حساب بکشد
- ۴- عهد بستن با خدا- فراوان به یاد مرگ است و خود را بهتر از دیگران برای آن آماده کرده است.

تست

۱۲۰- عزم به معنای ..... است و آیه ی شریفه ی ..... مویذ آن است

- ۱- شکیبایی و استواری- وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ۲- شکیبایی و استواری- من حاسب نفسه سعد
- ۳- اراده و تصمیم بر انجام کاری- وَ اصْبِرْ عَلٰی مَا اَصَابَكَ اِنَّ ذٰلِكَ مِنْ عَزْمِ الْاُمُورِ ۴- اراده و تصمیم بر انجام کاری- من حاسب نفسه سعد

تست

۱۲۱- یکی از بهترین زمان های محاسبه ی سالانه ..... است و پیامبر درباره اهمیت محاسبه فرمودند:.....

- ۱- شب های جمعه- من حاسب نفسه وقف علی عیوبه ۲- شب های جمعه- حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا
- ۳- شب های قدر- من حاسب نفسه وقف علی عیوبه ۴- شب های قدر- حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا

تست

۱۲۲- امام حسین (ع) نقل می کند رسول خدا در منزل اوقات خود را به ..... تقسیم می کردند که اولین آن..... بود

- ۱- سه قسمت- برای عبادت ۲- سه قسمت- برای اهل خانه ۳- پنج قسمت- برای عبادت ۴- پنج قسمت- برای اهل خانه

تست

۱۲۳- اولین گام در رسیدن به هدف و قرب الهی و ثابت قدم ماندن در راه خدا ..... است و لقمان حکیم چه سفارشی به فرزندش می کند؟

- ۱- تصمیم و عزم برای حرکت- صبر ۲- تصمیم و عزم برای حرکت- تقوی
- ۳- محاسبه و ارزیابی- صبر ۴- محاسبه و ارزیابی- تقوی

تست

۱۲۴- منظور حضرت علی(ع) از من حاسب نفس سعد این است که ...

- ۱- کسی که به محاسبه نفس دیگران بپردازد خوشبخت است ۲- کسی که استواری و استقامت بورزد خوشبخت است
- ۳- کسی که به محاسبه نفس خود بپردازد خوشبخت است ۴- کسی که عزم و اراده قوی در کارها داشته باشد خوشبخت است.

تست

۱۲۵- بهترین توشه از نظر امام کاظم (ع)..... است و هدف از خلقت انسان..... است.

- ۱- عزم و اراده- قرب الهی ۲- ایمان و اراده- رضوان الهی ۳- عزم و اراده- رضوان الهی ۴- ایمان و اراده